Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Marcos Saragueta Zubiri

Erroibar, Nafarroa (1909)

Aurkibidea

Biografia

Erroibarko Mezkiritz herrikoa. Gurasoak ere Erroibarkoak zituen; aita Mezkirizkoa bertakoa eta ama Aintzioakoa.

Zintak

ERB-012

- **Proiektua**: Koldo Artola: Ziorditik Uztarrozeraino
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Artola Kortajarena, Koldo
- **Data**: 1986-01-01
- **Iraupena**: 8 min
- **Euskarria**: Audio Analog
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane
- **Emalea**: Artola Kortajarena, Koldo

ERB-020

- **Proiektua**: Solstizioen inguruko ospakizunak Nafarroako zenbait hizkeratan emanak

- **Elkarrizketatzailea(k)**: Artola Kortajarena, Koldo
- **Data**: 1986-01-01
- **Iraupena**: 3 min
- **Euskarria**: Audio Analog
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane
- **Emalea**: Aranzadi elkartea

Pasarteak

1. Ezpel-goilaragintza eta lanabesak

- **Erref**: ERB-012/001
- **Iraupena**: 0:04:41. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:04:41
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

Laburpena:
Abereekin ezpeldira joan eta ezpel hoberenak mozten zituzten. Ezpel-zurezko mahai-tresnak nola egiten zituen. Lanerako erabiltzen zituen tresnen izenak ere esaten ditu.

Transkripzioa
- Ezpela? len, juaten ginen? pues, abrekin juaten ginen ere, juaten gina, ta, ezpeldie den tokien? pues, miretu, ya, zein den oberena mozteko, albaz, ona bear baite!... on eztena? pues, an gelditzen da. Gero? pues, kartzen ginue etxea, orai... eiten dugun bezala, ta etxean? pues, zer batekin moztu? neurrien?... gero, kutxilloa... idurittuko puñel bat? lodie? ta, maillu eteki? pues, erditik parat-, paratu ta partitzeko? ta arekin yo? Geo? berriz? aizkora atekin? pues, kider llabur bätekin? arekin? pues, materiale pixkat ekendu, gero... nabaja deitzen da, bertze kutxillo at? ola, lutxe? erditsuteraño dela? agoa? ta emen, eskuek? artzeko? gola o? ta ortik? egin, man forma?... ta gero? forma eman ondoan? pues, egosi le[un]tzeko... zeillue, aitu izendu zu zuk, Joxe Luis? ez? pues zeillue usetzen tzen, zure, lango aizkoreikin? tabla iteko ta... oetako pues...
- Ohola egiteko-eta...
- Bai, arekin leguntzen tzen, zeillu etekin; orai... altzurre badakizu zer den?
- Bai.
- Pues, ori idurie? zeillue deitzen tzen? leuntzeko; aizkoraikin... kendu puxke? igualatu? t'ero zeilluikin leundu. Pues, ori idurie? pues, se queda... agoa, dauke, ola... kurbeikin? agua xilätzeko. Gero, agua ziletu ondoan? pues, bertze... kanibet bat? makurre deitzen da, ure're, egual... du makurre; pues arekin... leundu ola. Gero, berriz, kanibeta idurie? nabala, nabala idurie? pues, kusi, arekin... leundu, ta... ongi, ongi leundu, franko ongi alde bat, ta gero, kanibetaikin berakin? gibelaldeaikin? man, pa zeillue, pase? ta, gelditzen da? pues, nola, magazineko argizerie? brilloaiki.
- Hori da? ya bukatu duzu?
- Nik bai, nai bauzu erakutsiko izut, ori, erramintak nola diren ere.
- Uste dut inoiz-edo ikusi izan dudala, lanen batean edo; orduan, erramintek nola dute izena?
- Erramintak? pues, lemixikoa... aizkora? ezpelen mozteko, ta gero? etxera karri ondoan? pues, zerraikin, moztu neurrieki(n); da gero, berriz? arraildurak kusten bezala? puñäl batekin ta maillu etekin yoz.
- Arraildu da...
- Erditik partitu!
- Bai, bai, 'rajar', ezta?

- Bai, bai, ‘rajar’, erdaraz ‘rajar’.
- Bai; horretarako zer, ze erraminta da?
- Ori? kanibeta idurie, kutxillo lodi bet, da, ta badakizu, iduritzen zaizun tokitik... parti dee-, e... dekiden? ta maillu atekin yo? zurezko maillu etekin? tä, arrailtzen da ori. Ta gero, aixkora lantzekoa deitzen da? forma pixke mat-, kentzeko... materila pixkat. Gero? artzeuntzu marraza forma mateko.
- Marraza...
- Bai, ori? forma mateko da ori, marraza, ta ori, forma manezkeroz? pues, agöa xilätzeko? zeillua erabiltzeungun bezala...
- Zeilua?
- Zeillue. Geo? xiletu ondoan agoa? pues, artzen dut, ba, bertze... erramienta, pues makurre, aguain leuntzeko.
- Eta ze izena du honek?
- Makurre.
- Makurre...
- Bai; te gero? pues, kanibeta berriz, berriz, ongi... refinatzeko; arekin... ongi refinatu? man forma guziäk bear den gutzie? edo, t’ekendu? ta gero, dakiguzien bezala? kanibeta orrekin berekin? gibelaldeaikin? leundu puxkat, brillo pixka eman.
- Eta kuxeta paratu behar zenuen zerbaiten gainean, ez?
- Ah, bai, alkie!
- Alkie...
- Alkie... bai, eta pikädera, da ori, pues...
- Eta bertze instrumenturen bat bada?
- Ez, ezta bertzeik.
- Eta zeilua, nolakoa da?
- Zeillue? erakutsiko dizut.
- Erakutsiko didazu, e?
- Bai, erakutsiko dizut? erakutsiko ditizut erramientak.

2. Mando baten "tresneria"

- **Erref**: ERB-012/002
- **Iraupena**: 0:03:19. **Hasi**: 00:04:41. **Bukatu**: 00:08:00
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

Laburpena:
Mandoei gainean jartzen zitzaien "tresneria".

Transkripzioa
- Zenbait lekutan erraten dute, mando bat beztitzen zutelarik, paratzen ziotela gainetik halako manta handi bat, eta manta hori erortzen zela bi aldetatik eta puntetan... Burl et, börl atzu-, borl atzureki.
- Manta horrek ze izen zuen?
- Eztizut errain, ori bai, eztizudela errain.
- Zenbat eta dotoreagoa eta finagoa eta kolore batzuekin eta...
- Bai, bai, bai, bai... dibujukin te dena, bai, bai... eztizut errain nola erraten dakoten; ori bei: borl atz-, luze batzu? kuerda luze batzu, borl atzurekin? ta ya bukatuik, kolores...
- Gero hor bada bastea eta...
- Ba, basta.
- Eta tzalma, ezta?

- Txal-, txalma da bertze bat; basta da... paratzeko pues, egurre kartzeko ta... txalma da pues, jendea... igenik juateko.
- Gero badira ere kakolak edo, nola dira?
- Sokak.
- Bai, e...
- Artolak.
- Zamukeak...
- Zamukek; zamukek pues, belarra ta egurre ta ola, kartzeko.
- Horri erdaraz erraten zaio ‘gancho’, ezta?
- Gantxoak, bai; t’artolak...
- Baina hori erdaraz mintzatzean erraten da, ezta? artola...
- Artola... da, uskeraz zena.
- Artola naiz ni...
- Bah, artola... bañe artola at, zen? eztaen gantxoa pezala, aek ziren, artolak, pues... bueno, bakizu: au da, au da artola. Ori? pues, zaku-patatak eta... paratzeko, ori da artola, zakuek! berezi in ke; ola, patata edo garie edo olöa edo... nauzune, edo ellea, berdin zakuetan, portzei, nola artoleki. Gantxoa peti zien? pues, belarra kartzeko, garie kartzeko, egurre kartzeko... ostoa, igual, aritz-ostoak iten baitziren denboran? pues ure, artzen nue beei emateko... nola lizarr-ostoa, lizarra ere badakizu zer den?
- Bai, bai, bai, ‘fresno’...
- Fresno, bai.
- Gero, buztanaren azpian paratzen zena, hark ere bazuen izena, ezta?
- Aztal-ugela.
- Ah, bai, e?
- Bai, ta altzineköa? petralea.
- Eta gibelekoa, atzekoa, zenbait lekutan erraten dute 'tarrea'...
- Erdaraz bai, erdaraz tarrea, baña uskaraz aztal-ugela.
- Aztal-uhela...
- Ugela; t’altzineköak? pues...
- Eta hemen (buruan) paratzen zaien gauza bat, kapristua-edo ere bada, ezta?
- Kapristuek.
- Bai? hola da?
- Ai! kapristue denboraz, la... mandoei ta, espres ite-, espresak iten tziren! gero, muturrein, muturrein parëan? txapa... ori... kobrezko aetaik, koloreoz ta, txapa? ero, bere corre-, ugeleki? anillaekin? te... ya, ebillek, sujetatzeko.

3. Mezkirizko sua, San Juan edo San Pedro bezperan?

- **Erref**: ERB-020/001
- **Iraupena**: 0:03:00. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:03:00
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:
Beraiek San Pedro bezperan egiten zutela sua dio. San Juan bezperan, berriz, gaztetxoek. Suaren gainetik salto egin eta "Sarna fuera" esaten zuten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-09

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com